

Rundabordssamtal - ål

Havs
och Vatten
myndigheten

Sofia Brockmark, Enheten för fiskereglering, Avdelningen för havsmiljö

Havs- och vattenmyndighetens bemyndigande - rätt att föreskriva om utsättning och flyttning av fisk

Förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

18 § Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om fiskodling, om flyttning av fisk till eller mellan fiskodlingar och om slakt av odlad fisk. Innan verket meddelar föreskrifter som rör frågor om påverkan på miljön i sjöar, vattendrag eller hav ska verket ge Havs- och vattenmyndigheten tillfälle att yttra sig. Förordning (2021:255).

18 a § Havs- och vattenmyndigheten får meddela

1. föreskrifter om undantag från 17 b § som det finns vetenskapliga eller andra särskilda skäl för, och
2. ytterligare föreskrifter om utsättning och flyttning av fisk i andra fall än de som avses i 18 §.

Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

2 kap. Utplantering av fisk m.m.

16 § För att sätta ut fisk eller flytta fisk från ett vattenområde till ett annat eller för att anlägga och driva en fiskodling krävs tillstånd av länsstyrelsen, om inte något annat anges i fjärde stycket. Ett tillstånd får förenas med villkor.

Tillstånd till fiskodling får beviljas för en viss tid.

Tillstånd får inte beviljas för sådana fiskarter eller fiskstammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart.

Om någon enligt en dom eller ett beslut i ett mål eller ärende om vattenverksamhet enligt miljöbalken eller motsvarande äldre bestämmelser är skyldig att vidta en åtgärd som avses i första stycket, krävs inte tillstånd till åtgärden.

Bestämmelser om att en särskild tillståndsprövning krävs i vissa fall finns i 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken. Bestämmelser om registrering och godkännande av vattenbruksanläggningar och om förflyttningar av vattenlevande djur finns också i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag"). Förordning (2021:255).

Havs- och vattenmyndighetens bemyndigande - rätt att föreskriva om utsättning och flyttning av fisk

Förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.

6 b § För att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar får Havs- och vattenmyndigheten, i andra fall än som anges i 4 b § epizootiförordningen (1999:659), meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om utsättning i naturen och förflyttning i naturen av vattenlevande djur.

Innan myndigheten meddelar föreskrifter eller fattar beslut ska myndigheten ge Jordbruksverket tillfälle att yttra sig.

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (2021:7) om att sätta ut eller flytta fisk i naturen

Förutsättningar för tillstånd

Hänsyn till vattenområdets särart

4 § För att säkerställa ett vattenområdes särart får tillstånd för att sätta ut eller flytta fisk i naturen inte avse för landet främmande arter eller stammar,

1. fisk med smittsam sjukdom,
2. ett vattenområde med odling av arter eller stammar av nationellt intresse eller som annars är av betydelse för vattenbruket, liksom vattenområden som med stöd av bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken har angetts vara av riksintresse för yrkesfisket, naturvården eller friluftslivet, om åtgärden påtagligt kan skada något av dessa intressen,
3. flyttning av fisk från havet med angränsande sötvattensområden nedanför det första definitiva vandringshindret för lax och havsöring till övriga sötvattensområden,

...

Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (2021:7) om att sätta ut eller flytta fisk i naturen

7 § Utan hinder av 4 § 4 får tillstånd avse ål av arten *Anguilla anguilla* som har genomgått provtagning avseende smittsam sjukdom enligt en av Havs- och vattenmyndigheten godkänd metod. Ål som införts till landet ska dessutom ha hållits i karantän på sätt som Jordbruksverket har godkänt. Ål fångad i Sverige får inte sättas ut i

1. havet med angränsande sötvattensområden upp till det första definitiva vandringshindret för lax och havsöring norr om latituden 60 30,00 N,
2. sötvattensområden om skyddsvärda bestånd av laxartad fisk inom familjen Salmonidae finns i vattenområdet och tillstånd inte tidigare har meddelats för utsättning av arten,
3. mynningsområden till laxförande vattendrag, och
4. sötvattensområden dit ål inte fritt kan vandra från havet och tillstånd inte tidigare har meddelats för utsättning av arten.

Summering – bestämmelser

- » Vattendomar, mm omfattas ej av tillståndsprövning enligt fiskeförordningen
- » Bestämmelserna utgår och tar hänsyn till vattenområdes särart – inte ”fiskens särart”

Stödutsättning - åtgärd inom ramen för ålförvaltningsplanen

- » EU:s ålförordning (1100/2007) anger att 60 procent av den ål under 12 cm som fångas i fiske ska reserveras för återutsättning.
- » Stödutsättning – en av fyra åtgärdsben
- » Planen har ett adaptivt genomförande där åtgärderna anpassas efterhand som data blir tillgängligt för att beräkna ålförordningens långsiktiga mål om 40 procent blankålsutvandring.
- » Utsättning betraktas som en tillfällig åtgärd för att snabbt öka det svenska beståndet.
- » Utsättningarna ska ske i vattendrag med fria eller ordnade vandringvägar för blankål. Vattenområden med hög potentiell produktion och närhet till Västerhavet ska prioriteras, liksom områden med mycket begränsat eller inget blankålsfiske.

REGERINGSRÅDET
2008-12-09
Jf 2008/901

Jordbruksdepartementet

St. 2008-12:09 Nr 21
Regeringskansliet

Ålförvaltningsplan för 2011

Inledning	6
1. Beskrivning av svenska ålförvaltningsområde (ålfisket)	8
1.1 Ålförvaltningsområde	8
1.2 Kännetecken	10
2. Svenska ålförvaltningsområde	10
2.1 Förvaltningsplanens tillämpningsområde	10
2.2 Beskrivning av ålfisket	11
2.3 Beskrivning av fisket	15
2.4 Potentiell utvandring från svenska ålförvaltningsområdet utan svensk påverkan	22
2.5 Dödlighetsdata över olika ålfiskerier	24
3. Utsättningar	34
3.1 Historiska utsättningar	35
3.2 Utsättningsplan	38
3.3 Identifiering av vattenområden	38
3.4 Arter för utsättning	40
3.5 Skattning av behov av ål till utsättning	40
3.6 Andel av ål som reserveras om 12 cm som kommer att användas för utsättning	41
3.7 Beskrivning av system för att garantera att ål lagat till utsättning	41
4. Övervakning	41
4.1 Lokalkontroll	41
4.2 Prövningsutrustningen för ål som är mindre än 12 cm	44
4.3 Fångst och fiskekontroll	44
4.4 Handel med ål i Sverige	46
5. Ångaviser	47
5.1 Planerade insatser från 2007	49
5.2 Årvisa åtgärder för att reducera annan dödlighet av ål	56
5.3 Fångst	56
5.4 Övervakning som inte omfattas av ålförvaltningsplanen	57
6. Tillräde och kontroll	57
7. Anpassning och uppföljning	61
8. Referenser	62

	Statligt finansierade utsättningar inom ramen för den nationella ålförvaltningsplanen (stycken)				Övriga utsättningar (stycken)			Totalt (stycken)	
År	Hav		Sötvatten		Totalt	Hav		Sötvatten	
	Västerhavet	Östersjön	Tillrinnande Västerhavet	Tillrinnande södra Östersjön		Västerhavet	Östersjön		
2000							566 722	1 437 378	2 004 100
2001							376 597	969 108	1 345 705
2002						24 255	486 184	1 117 322	1 627 761
2003						12 502	516 713	463 751	992 966
2004						21 625	368 156	939 356	1 329 137
2005						6 195	187 667	915 822	1 109 684
2006							375 847	940 781	1 316 628
2007						7 500	201 576	777 033	986 109
2008							398 927	1 121 863	1 520 790
2009							212 002	564 254	776 256
2010			1 113 000	235 000	1 348 000	180 000	62 000	346 510	1 936 510
2011	180 000		1 207 000	321 000	1 708 000	363 000	103 000	449 984	2 623 984
2012	164 000		1 157 500	347 000	1 668 500	388 500	89 000	419 522	2 566 022
2013	155 000	80 000	1 195 500	362 500	1 793 000	426 600	42 000	395 984	2 657 584
2014	360 000	120 000	1 202 000	468 000	2 150 000	418 611	32 000	347 432	2 948 043
2015	474 500		279 000		753 500	374 750	73 000	665 144	1 866 394
2016	960 000	15 000	926 908	100 000	2 001 908	523 035	38 800	307 454	2 871 197
2017						499 574	53 707	394 074	947 355
2018	980 000		845 000	140 000	1 965 000	484 408	59 860	599 371	3 108 639
2019	970 000		1 098 000	133 000	2 201 000	437 307	45 000	188 808	2 872 115
2020	830 000		1 369 000	290 000	2 489 000	246 725	65 000	289 979	3 090 704
2021							55 000	388 439	443 439

	Västra Götaland och Värmland	Halland							Skåne							
År	Göta älv	Kungs- backaån	Rolfsån	Himleån	Viskan	Högvadsån	Ätran	Stensån	Rönne å	Vege å	Kävlinge- ån	Sege å	Helge å	Skräbeån	Verkeån	Julebodaån
	Tillrinner Västerhavet										Tillrinner i (södra) Östersjön					
2010	639 000	6 000	72 000	28 000	12 000	2 000	116 000	7 000	300 000	4 000	73 000	18 000	62 000	70 000		2 000
2011	620 000	10 000	154 000	31 000	14 000	3 000	47 000	7 000	310 000	15 000	180 000	30 000	50 000	45 000	5 000	3 000
2012	620 000		147 000	15 000			40 000	5 000	341 000	30 000	130 000		50 000	94 000	3 000	3 000
2013	615 000		147 000	15 000			40 000	5 000	328 000	30 000	160 000		60 000	7 500	5 000	5 000
2014	600 000		147 000	15 000			40 000	10 000	330 000	30 000	186 000		100 000	85 000	7 000	7 000
2015	160 000		156 000	15 000			19 000	10 000	66 000	30 000				120 000		
2016	135 000		332 000	30 000			38 000	20 000	139 500	102 408	100 000					
2017																
2018	165 000		322 000	30 000			38 000	50 000	140 000	60 000	140 000					
2019	160 000		312 000	30 000			35 000	50 000	133 000	60 000	133 000					
2020	185 000		292 000	30 000			55 000	70 000	435 000	135 000	290 000					
2021																
Totalt (tusen)	3 899	16	2 081	239	26	5	468	234	2 522,5	464,4	1 292	48	322	421,5	20	20

Summering – statligt finansierade stödutsättningar

- » Havs- och vattenmyndigheten har inte beslutat om fortsatta stödutsättningar inom ramen för ålförvaltningsplanen - bereder fortsatt frågan
- » Havs- och vattenmyndigheten har uppdragit SLU Aqua att utreda nyttan med tidigare stödutsättningar – ett uppdrag som behöver ytterligare finansiering för att slutföras.
- » Havs- och vattenmyndigheten avser att fortsatt uppdra SVA att hälsokontrollera vild ål

**Havs
och Vatten
myndigheten**